

«Ах! – вздумал цветик наш мечтать, –
Когда бы мне всех краше стать
Хотя б на срок короткий!
Тогда она меня корвет
И к сердцу невзначай прижмет!
На миг, на миг,
Хоть на единый миг.
Но девушка цветка – увы! –
Не углядела средь травы,
Поник наш цветик кроткий.
Но, увядая, все твердил:
«Как счастлив я, что смерть испил
У ног, у ног,
У милых ног ее». *(Иоганн Вольфганг Гёте)*

**СУПЕРВІЗІЯ КЕРІВНИКІВ ОПОРНИХ ШКІЛ:
ДОСВІД ПРОЄКТУ «КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІДЕРСТВА
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ЯКОСТІ
В ОПОРНИХ ШКОЛАХ»**

Любченко Н.В., Оліфіра Л.М.
(Київ, Україна)

Ключовим завданням у 2021 році на Всеукраїнському форумі «Освіта України 2021: стратегічні цілі та пріоритетні напрями» Міністерством освіти і науки України визначено продовження реформи системи загальної середньої освіти відповідно до Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Концепції «Нова українська школа». Як зазначив Міністр освіти і науки України С. Шкарлет, одним із найважливіших кроків на 2021 рік у сфері загальної середньої освіти є реалізація програми «Спроможна школа для кращих результатів» [5]. Забезпеченню реалізації цього завдання сприятиме запровадження системи професійної підтримки керівників і педагогів Нової української школи. Саме тому реалізація наказу Міністерства освіти і науки України від 18.10.2019 р. № 1313 «Деякі питання організації та проведення супервізії» і Типового положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа» є важливою справою [2; 7]. Ці документи визначають організаційні та методичні засади проведення супервізії, які ґрунтуються на кращих вітчизняних і зарубіжних практиках, результатах наукових досліджень зарубіжних і вітчизняних науковців різних галузей. Але в освітній галузі можна констатувати недостатню розробленість питань підготовки фахівців освітньої галузі до супервізійної діяльності.

Супервізія (лат. super – зверху, visio – бачення) – це інструмент професійної підтримки та професійного розвитку фахівців. Відповідно до Типового положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа», супервізія передбачає комплекс заходів із навчально-методичного супроводу педагогічних працівників закладів дошкільної і загальної середньої освіти в умовах реалізації завдань Нової української школи (далі – НУШ). Супервізор – це фахівець з високим рівнем кваліфікації та успішним досвідом

роботи, який здійснює свою діяльність з метою професійної підтримки та професійного розвитку педагогічних працівників закладів дошкільної і загальної середньої освіти, тренерів і тренерів-педагогів, сприяє налагодженню партнерства між усіма учасниками освітнього процесу в умовах реформування системи освіти в Україні, впровадження Концепції Нової української школи. Супервізорами можуть бути тренери та тренери-педагоги Нової української школи, працівники відповідних кафедр і методичних центрів регіональних закладів ППО або інші залучені Інститутом фахівці [1]. Супервізори (професійні помічники) допомагатимуть вчителям, їхнім асистентам, тренерам-педагогам, директорам та заступникам директорів шкіл. Супервізія дасть змогу коригувати освітній процес відповідно до завдань НУШ. Під час супервізії керівники та вчителі отримуватимуть консультації щодо: впровадження НУШ; реалізації освітніх програм і навчальних планів, організації освітнього середовища; впровадження сучасних методик і технологій навчання; використання інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій; самоосвіти та самовдосконалення; побудови демократичної моделі управління закладом освіти [6].

З 2017 року науково-педагогічні працівники кафедри менеджменту освіти та права ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» беруть участь в українсько-австрійському проєкті з питань реформування загальної середньої освіти (модуль 1 «Нові вимоги до компетенцій керівників шкіл в Україні»; модуль 2 «Компетентності лідерства та менеджменту для ефективного розвитку якості в опорних школах»). Такий проєкт під егідою Міністерства освіти і науки України, посольства Австрії в Україні, «KulturKontaktAustria», що діє за дорученням Міністерства освіти, науки та досліджень Австрії, та ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» забезпечує підготовку супервізорів з числа науково-педагогічних працівників закладів післядипломної освіти. З вересня 2019 року розпочався етап проєкту, коли підготовлені супервізори проводять навчальні сесії з управлінськими командами опорних шкіл у кількох областях України. З науково-педагогічними працівниками Вінницької та Одеської академій неперервної освіти нами проведено 5 навчальних тренінгів і 3 семінари у групах із 30 керівників опорних шкіл і філій на базі Вінницької академії неперервної освіти та Одеської академії неперервної освіти. Для реалізації ключових функцій супервізорів (консультативної, наставницької, фасилітаторської (модераторської)) нами використані різні форми супервізії:

- групова, що передбачає спільне обговорення, обмін досвідом і аналіз результатів діяльності професійних груп з метою підтримки та прогнозування подальшого професійного розвитку учасників освітнього процесу;

- індивідуальна, що передбачає здійснення одного чи кількох наставницьких циклів (бесіда з планування, спостереження, бесіда з рефлексії, створення плану професійного розвитку). Учасниками навчальних сесій розглянуто питання створення єдиної управлінської команди для забезпечення якості школи в контексті НУШ, стратегічного розвитку та планування закладу загальної середньої освіти, менеджменту в умовах пандемії, прийняття управлінських рішень на основі конструктивної співпраці учасників освітнього процесу, взаємодії закладу освіти з місцевою громадою, ефективності кадрової політики та забезпечення можливостей для професійного розвитку педагогічних працівників управління змінами тощо.

Конференції, круглі столи, семінари з питань розвитку опорних закладів освіти є складовою роботи у проєкті з підготовки супервізорів. У межах

міжнародної конференції «Нова українська школа: компетентності лідерства та менеджменту керівників опорних закладів освіти для підвищення якості освіти» (5 листопада 2019 р.), яку проведено саме з ініціативи організаторів проєкту з участю МОН України, нами проведено воркшоп «Розвиток лідерства керівників опорних закладів загальної середньої освіти: командний підхід» за розробленими рекомендаціями колективного посібника учасників проєкту [3]. Як зазначають дослідники, педагогічне супервізорство характеризується наявністю наступних факторів: орієнтацією на безперервну освіту обох сторін; діалогічною взаємодією і міжсуб'єктною рівністю в діалозі; розумінням і включенням всіх сторін у рефлексію; побудовою міжособистісних взаємин, які базуються на гуманних цінностях і предметному відношенні до справи. Позиції обох сторін є рівними перед знанням і незнанням, а метою їх взаємодії є вироблення особистих унікальних знань за певним питанням [4]. Саме такий підхід засвідчує досвід нашої участі в українсько-австрійському проєкті з підвищення рівня професійної компетентності педагогів НУШ. Науково-педагогічні працівники закладів післядипломної педагогічної освіти, які виконують роль супервізорів керівників опорних шкіл, створювали умови для активізації їхньої професійної рефлексії, професійної підтримки в умовах інноваційної діяльності, надали відповідний зворотний зв'язок за результатами вивчення досвіду професійної діяльності, визначивши позитивні сторони та напрями покращення їхньої професійної діяльності, надали допомогу у розробленні плану професійного розвитку.

Проєкт завершується, але керівникам закладів загальної середньої освіти сьогодні кафедра менеджменту освіти та права пропонує співпрацю, заходи із супервізії в межах науково-дослідної лабораторії методології та практики професійного розвитку сучасного менеджера в освіті Українського відкритого університету післядипломної освіти. Нині Міністерство освіти і науки України розпочинає новий етап в системі професійної підтримки для педагогів Нової української школи – з питань впровадження Державного стандарту базової середньої освіти. Підготовка супервізорів з цього питання є на часі та сприятиме реалізації планів реформування загальної середньої освіти, а також вивченню досвіду супервізії як технології супроводу професійної діяльності тренерів/керівників/педагогів загальної середньої освіти у контексті Концепції «Нова українська школа».

Список використаних джерел:

1. МОН розробило положення про супервізію. Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/mon-rozrobulo-polozhennya-pro-superviziyu/>
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.10.2019 р. № 1313 «Деякі питання організації та проведення супервізії». Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/2019/10/21/nakaz-mon-vid-18-10-2019-1313-deiaki-pytannia-orhanizatsii-ta-provedennia-supervizii/>
3. Оліфіра Л.М., Любченко Н.В. Керівництво командою та теорії лідерства (розділ 2). Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні: посіб. для слухачів закладів післядипломної педагогічної освіти, керівників закладів загальної середньої освіти, здобувачів вищої освіти за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проєктами» / О. М. Отич, Л. К. Задорожна, З. В. Рябова, Л. М. Оліфіра та [ін.]; за заг. ред. О.М. Отич, Л.К. О. де Фонтана; НАПН України, УВУПО, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти», КВЗО «Одес. акад. неперв. освіти», КультурКонтакт Австрія. К., 2018. С.26–39. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/712155/1/нові%20вимоги%20book%20WEB.pdf>

4. Пономаренко М. А. Педагогическое супервизорство: генезис понятия и сущность. Режим доступу: <http://www.emissia.org/offline/2012/1839.htm>

5. Стратегію розвитку освітньої галузі на 2021 рік обговорено під час Всеукраїнського форуму «Освіта України 2021: стратегічні цілі та пріоритетні напрями». Режим доступу: <http://www.osvita.sm.gov.ua/index.php/uk/2568-strategiyu-rozvitku-osvitnoji-galuzi-na-2021-rik-obgovoreno-pid-chas-vseukrajinskogo-forumu-osvita-ukrajini-2021-strategichni-tsili-ta-prioritetni-napryami>

6. Супервізори допомагатимуть педагогам НУШ втілювати ідеї та не вигорати (21.10.2019 р.). Режим доступу: <https://nus.org.ua/news/supervizory-dopomagatymut-pedagogam-nush-vtilyuvaty-ideyi-ta-ne-vygoraty/>

7. Типове положення про проведення супервізії впровадження Концепції «Нова українська школа». Режим доступу: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2018/12/SUPERVIZIYA-POLOZHENN-2.pdf>

EFFECTS OF DURABLE PROTON PUMP INHIBITORS APPLICATION ON NITRITE IONS CONTENT IN THE BLOOD SERUM AND MUCOUS MEMBRANES OF THE STOMACH AND COLON IN RATS

Makarchuk V., Pylypenko S.
(Poltava, Ukraine)

ABSTRACT

Introduction: Prolonged use of proton pump inhibitors leads to hypergastrinemia and dysbiosis and as a consequence to the development of the inflammatory process in the gastrointestinal tract.

The aim of the work was to determine nitrite ions content in the blood serum and gastric and colon mucous membranes in rats with prolonged use of proton pump inhibitors Omeprazole and Pantoprazole.

Materials and methods: The studies were performed on 30 white non-linear male rats weighing 160-180 g, divided into three groups of 10 animals in each. The control (group 1) animals were administered intraperitoneally water for injection within 28 days once a day. Group 2 was administered omeprazole. Group 3 was administered Pantoprazole. The content of nitrite ions in the blood serum and mucous membranes of the stomach and colon of rats was determined by the Griess method. For statistical data processing, Student's t-criterion for independent samples was applied.

Results: After prolonged administration of omeprazole and pantoprazole, the blood serum NO^{2-} concentration increased by 24% ($p < 0.05$) and 13% compared to the control. The increase in the concentration of NO^{2-} in the mucous membranes of the stomach and colon after the 28-days inhibition of HCl secretion in the stomach with Omeprazole and Pantoprazole was significantly more pronounced and was in the stomach – by 144% ($p < 0.05$) and by 85% ($p < 0.05$) more compared to the control. In the colon mucosa, it was by 159% ($p < 0.05$) and by 119% more than in the control group.

Conclusion: Prolonged inhibition of hydrochloric acid secretion in the stomach of rats by proton pump blockers Omeprazole and Pantoprazole resulted in excessive generation of nitric oxide in the blood serum and mucous membranes of the rat digestive tract. The adverse effect of pantoprazole was less pronounced than that of omeprazole.

KEY WORDS: hypochlorhydria, pantoprazole, omeprazole, inflammatory process.